

- mediation models in developed countries]. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo*, 4, 94-98 [in Ukrainian].
14. Yakovliev, V. V. (2017). Prysudova ta pozasudova mediatsiia: osnovni oznaky. [Judicial and extrajudicial mediation: basic features]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Ser. : Pravo*, 26, 139-151 [in Ukrainian].
15. Tsvina, T. A. (2017). Vprovadzhennia instytutu prysudovoi mediatsii yak perspektyvnyi napriamok reformuvannia tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy. [Introduction of the institute of adjudication mediation as a promising direction of reforming the civil procedural legislation of Ukraine]. *Ukraina na shliakhu do Yevropy: reforma tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva*, 195-200 [in Ukrainian].
16. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Tsyvilnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv № 2147-VIII. [Law of Ukraine On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine and other legislative acts № 2147-VIII]. (2017, October 3). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 48, 5 [in Ukrainian].
17. Sheliekhova, H., & Rubanenko, A. (2018). Yaki mozhlyvosti daie storonam urehuliuвання sporu za uchastiu suddi. [What opportunities does the parties give to settle the dispute with the participation of a judge]. *Hazeta Zakon i Biznes*. Retrieved from: <https://zib.com.ua/> [in Ukrainian].
18. Rosepashvili, N., & Tkebuchava M. (2017). Notary mediating in Georgia. [Notary mediating in Georgia]. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo*, 1, 110-114 [in Ukrainian].
19. Yvanovskaia, N. V. (2018). Medyatsiia fynansovykh sporov v Yndyy. [Mediation of financial disputes in India.]. *Sotsyalno-polytycheskye nauky*, 5, 290-293 [in Russian].
20. Kovaleva, Y. A. (2016). Medyatsiia yndyvydualnykh trudovykh sporov v nekotorykh zarubezhnykh stranakh. [Mediation of individual labor disputes in some foreign countries]. *Sovremennye problemy ynnovatsyonnoho razvytyia nauky*, 113-115 [in Russian].
21. Mazurov, P. S. (2013). Sudebnaia medyatsiia v Avstralyy: na prymerе shtata Novyi Yuzhnyi Uels. [Judicial mediation in Australia: the example of the state of New South Wales]. *Sotsyalno-polytycheskye nauky*, 4, 51-53 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 14.10.2019

УДК 341.9:330.322

Фомічов Костянтин Сергійович,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин
Центральноукраїнського національного
технічного університету
e-mail: kostyantun_fomichov@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-2062-6441>

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Стаття присвячена розгляду питання про правове регулювання капіталовкладень іноземними інвесторами в рамках міжнародного права, а також співпраці держав в області розвитку міжнародних інвестиційних відносин та їх забезпечення. Підкреслено, що сформована система правового регулювання міжнародних інвестиційних відносин являє собою систему взаємодії та співвідношення національних правових систем і системи міжнародного права. Акцентується увага, що міжнародні інвестиційні відносини між державами являють собою особливий правовий зв'язок та потребують розробки відокремленого механізму, який би зміг забезпечити захист інвестицій, які надходять з-за кордону. Зазначено, що особливу роль двосторонніх договорів, укладених в рамках співпраці держав у сфері взаємного заохочення і захисту капіталовкладень, оскільки в основному, аспект правового регулювання взаємовідносин між державами інвестиційного характеру здійснюється в рамках двостороннього співробітництва. Зауважено, що економічне та політичне співробітництво держав в цій галузі відносин дозволило закріпити певні гарантії і недоторканність іноземних капіталовкладень, а саме забезпечити захист іноземних інвестицій необхідно від таких заходів, як експропріація, реквізиція та конфіскація. У статті розкриті основні положення Вашингтонської та Сеульської конвенцій. Вашингтонська конвенція досить чітко встановила міжнародний порядок вирішення інвестиційних спорів між державами, фізичними або юридичними особами інших держав шляхом створення спеціального механізму, Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів. Механізм захисту прав іноземного інвестора закріплений в Сеульській конвенції про заснування Багатосторонньої агенції з гарантії інвестицій, що наділяє цю міжнародну організацію можливістю страхувати інвестиційні ризики.

Ключові слова: міжнародні інвестиції, міжнародно-правове регулювання іноземних інвестицій, інвестиційні спори,

Fomichov K. PECULIARITIES OF THE INTERNATIONAL LEGAL MECHANISM OF REGULATION OF FOREIGN INVESTMENTS AT THE CURRENT STAGE OF STATE FORMATION

The article is devoted to the issue of legal regulation of investments by foreign investors in the framework of international law, as well as cooperation of states in the field of development of international investment relations and their provision. It is emphasized that the formed system of legal regulation of international investment relations is a system of interaction and correlation of national legal systems and the system of international law. Emphasis is placed on the fact that international investment relations between states are a special legal relationship and require the development of a separate mechanism that could ensure the protection of investments coming from abroad. It is noted that the special role of bilateral agreements concluded within the framework of cooperation between states in the field of mutual encouragement and protection of investments, as mainly the aspect of legal regulation of relations between states of investment nature is carried out within bilateral cooperation. It is noted that economic and political cooperation of states in this area of relations has allowed to establish certain guarantees and inviolability of foreign investments, namely to ensure the protection of foreign investment from measures such as expropriation, requisition and confiscation. The article reveals the main provisions of the Washington and Seoul Conventions. The Washington Convention has quite clearly established the international procedure for resolving investment disputes between states, individuals or legal entities of other states by establishing a special mechanism, the International Center for the Settlement of Investment Disputes. The mechanism for protecting the rights of foreign investors is enshrined in the Seoul Convention establishing a Multilateral Investment Guarantee Agency, which gives this international organization the ability to insure investment risks.

Key words: international investments, international legal regulation of foreign investments, investment disputes, protection of foreign investments.

Постановка проблеми. Історія міжнародно-правового регулювання міжнародних економічних відносин є частиною історії міжнародного права і його науки і поділяється на періоди, що відповідають основним типам виробничих відносин, протягом яких виникли і існують держави.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків зумовило виникнення нових форм, що регулюють зовнішньоекономічні відносини. У держав виникла необхідність в договорах і угодах, щоб обумовити питання іноземного інвестування. Цей період ознаменувався становленням підгалузі міжнародного економічного права - міжнародного інвестиційного права. Дослідження проблем теорії розвитку міжнародних інвестиційних відносин на різних етапах свого становлення сприяє більш якісному підходу в розгляді проблемних питань правового регулювання доступу, захисту іноземних капіталовкладень [9, с. 258].

А.А. Ковальов вказує, що «однією з передумов, що сприяють міжнародному руху капіталів, виступає та обставина, що на рубежі ХХ і ХХІ століть широкого поширення набули уніфіковані норми міжнародно-правового регулювання іноземних інвестицій. Сформована система правового регулювання міжнародних інвестиційних відносин являє собою систему взаємодії та співвідношення національних правових систем і системи міжнародного права» [3, с. 294].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності було розкрито у доробках таких науковців як О. І. Богатирьова, М.М.Богуславський, С. А. Войтович, М. С. Євтеєва, Д. К. Лабін, Д. Г. Лук'яненко, Р. Мастерс, Я. Паульсон, О.В. Рибій, І. З. Фархутдінов, М. Сорнадж та ін.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей міжнародно-правового механізму регулювання іноземних інвестицій на сучасному етапі державотворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні інвестиційні відносини між державами являють собою особливий правовий зв'язок. Вони потребують розробки відокремленого механізму, який би зміг забезпечити захист інвестицій, які надходять з-за кордону [5, с. 4-5]. У теорії, коли говорять про правове регулювання і забезпечення іноземних капіталовкладень на міжнародному рівні, в залежності від джерел його прийнято ділити на категорії міжнародних угод: багатосторонні міжнародні угоди, які мають властивість універсальності, міжнародні регіональні угоди та угоди, які укладені між двома державами (також є міжнародними) [5, с. 148].

За юридичним змістом багатосторонні міжнародно-правові угоди в сфері іноземних інвестицій діляться на договори, що закріплюють норми про захист інвестицій, і угоди, які спрямовані на регулювання іноземних інвестицій. На наш погляд, важливо відзначити особливу роль двосторонніх договорів, укладених в рамках співпраці держав у сфері взаємного заохочення і захисту капіталовкладень, оскільки в основному, аспект правового регулювання взаємовідносин між державами інвестиційного характеру здійснюється в рамках двостороннього співробітництва.

Ті розвинені країни, економіка яких на сьогоднішній день превалює на міжнародній економічній арені, досить часто використовують систему двостороннього співробітництва з приводу взаємного захисту та заохочення іноземних інвестицій. Безумовно, іноземне інвестування має власну специфіку, оскільки являє собою один із різновидів економічних відносин міжнародного характеру. Перш за все, важливим для законодавця, є визначення поняття «іноземна інвестиція». Так, якщо конкретна держава, слідує національному законодавству, визнає особу іноземним інвестором, то вона ж зобов'язана і визнавати його права, наприклад, на відповідні пільги і гарантії [11, с. 9-10].

До речі, до такого захисту в міжнародно-правовому регулюванні іноземних інвестицій слід віднести міжнародні гарантії захисту іноземних інвестицій. З цієї причини розробка і прийняття міжнародно-правових

норм, спрямованих на врегулювання питань, пов'язаних з іноземними інвестиціями, необхідні для того, щоб потенційний інвестор мав можливість своєчасно провести відповідні розрахунки з приводу можливих в майбутньому збитків, виникнення яких може бути пов'язане з певною поведінкою держави – «імпортера» інвестицій. Тут же мова йде про те, щоб іноземні партнери мали уявлення про майбутні перспективи та розвиток інвестиційної справи, а також могли визначити частку ризику при вкладенні капіталу в чужу економіку [10, с. 38-39].

На сьогоднішній день економічне, а також політичне співробітництво держав в цій галузі відносин дозволило закріпити певні гарантії і недоторканність іноземних капіталовкладень. Перш за все, забезпечити захист іноземних інвестицій необхідно від таких заходів, як експропріація, реквізиція та конфіскація. В якості гарантії фіксується зобов'язання утримуватися від подібних дій. Проте подібні зобов'язання не повинні розглядатися як відмова від зазначених заходів в принципі, оскільки міжнародні угоди можуть містити положення про націоналізацію і експропріації за умови дотримання імперативних вимог, визначених угодою.

Як правило, на відміну від внутрішньодержавних актів угоди, укладені на двосторонній основі, містять в собі більш докладне регулювання вищевказаних відносин держав. Як стверджує В.М. Гайворонський, аналіз міжнародно-правових джерел, в яких закріплені гарантії захисту іноземних капіталовкладень, показав, що іноземні інвестиції знаходяться під регулюючим впливом не тільки публічного, а й приватного права. При цьому надання правових гарантій прямих іноземних інвестицій є за змістом приватно-правовим актом, за формою воно може бути здійснено в міжнародному публічно-правовому порядку [6, с. 235].

Таким чином, гарантії для іноземного інвестора, які закріплені нормами міжнародного права, зобов'язують державу-реципієнта забезпечити збереження власності іноземного інвестора, а в разі невиконання зазначеного зобов'язання настає міжнародна відповідальність, особливість якої проявляється в наявності міжнародного інституційного механізму щодо забезпечення захисту прав іноземного інвестора.

Перевага міжнародно-правових гарантій визначається договірною формою їх закріплення. Зобов'язання держави, прийняті ним в якості учасника міжнародної угоди, не можуть бути їм змінені в односторонньому порядку, без згоди інших учасників угоди.

У статті 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. встановлено, що кожен діючий міжнародний договір є обов'язковим для його учасників і повинен добросовісно виконуватись [2]. Тому міжнародно-правові гарантії прав іноземних інвесторів, що становлять зміст міжнародно-правових норм, обов'язкові для держави, до якої має намір вкласти свої капітали іноземний інвестор. Досліджуючи проблематику міжнародно-правового регулювання іноземних інвестицій, важливо торкнутися якомога більше проблемних моментів із зазначеної сфери суспільних відносин. Так, проблема вирішення інвестиційних спорів має безпосереднє відношення до проблемних моментів правового регулювання на міжнародному рівні. Тому слід розрізняти міждержавні спори і цивільно-правові спори іноземних інвесторів.

Звертаючи увагу на проблему вирішення спорів за участю іноземного інвестора, необхідно акцентувати увагу на одному дуже важливому і основному міжнародно-правовому акті у сфері міжнародного інвестиційного права – Вашингтонську конвенцію про врегулювання інвестиційних спорів між державами та громадянами інших держав від 18 березня 1965 р. [4].

Конвенція досить чітко встановила міжнародний порядок вирішення інвестиційних спорів між державами, фізичними або юридичними особами інших держав шляхом створення спеціального механізму, Міжнародного центру по врегулюванню інвестиційних спорів. У тих випадках, коли сторони спору висловили згоду направити або вже направили спір в арбітраж, то держави-учасники Вашингтонської конвенції не можуть надати дипломатичний захист або подати міжнародний позов щодо спору, на захист фізичної або юридичної особи, яка є інвестором.

Таким чином, значення Вашингтонської конвенції полягає в тому, що вона створила умови для держав від практики реалізації ними права на дипломатичний захист своїх інвесторів і дозволила перетворити спори з міжнародно-правових в приватно-правові. Слід зазначити, що для розгляду інвестиційного спору Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів необхідно володіти законним повноваженням. Для цього необхідно, щоб в центр надійшло письмова згода сторін спору – арбітражна угода.

Тож, на даний момент найбільш відповідними сучасним економічним тенденціям джерелами правового регулювання іноземних капіталовкладень є міжнародні договори, одним із яких стала також Сеульська конвенція. Механізм захисту прав іноземного інвестора закріплений в Сеульській конвенції про заснування Багатосторонньої агенції з гарантій інвестицій, що наділяє цю міжнародну організацію можливістю страхувати інвестиційні ризики [8].

Сеульська Конвенція була прийнята 11 жовтня 1985 р. У 1988 р. було створено Багатосторонню агенцію з гарантій інвестицій (англ. Multilateral Investment Guarantee Agency, далі – Агенція), що заснована на положеннях Сеульської конвенції. За своїм правом статусу ця організація є універсальною міжнародною організацією, що знаходиться в Групі Всесвітнього банку (англ. Group of World Bank), що за повноваженнями прирівнюються до:

1. Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
2. Міжнародна асоціація розвитку;
3. Міжнародна фінансова корпорація;
4. Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів.

На даний момент учасниками Агенції є 181 державне управління, 156 з яких держав з розвиваючою економікою [1].

Ця Агенція здійснює страхову діяльність інвесторів, гарантує їм захист вкладів та компенсацію у разі повернення збитків, здійснених інвестором. Агенція вкладає приватно-правовий договір безпосередньо з інвестором, що в свою чергу, зобов'язує його щорічно перераховувати страхові внески, рівні процентної ставки від суми, яку страхує Агенція.

Що стосується обов'язків з боку Агенції, то вони полягають в тому, що воно зобов'язується виплатити інвестору певну страхову суму в залежності від збитків, які зазнав інвестор. При цьому Агенції в порядку суброгації переходить право на винесення претензій до відповідної держави, яка порушила свої зобов'язання перед інвестором, з яким було укладено двосторонній міжнародний договір по інвестиційним капіталовкладенням. В результаті цього спір переходить зі сфери приватного правового регулювання в сферу міжнародно-правового регулювання.

Відповідно до теорії міжнародного публічного права, міжнародні організації мають обмежену правосуб'єктність, що передбачає обмежену сферу їх діяльності, а також спеціалізацію на конкретному виді правовідносин. Завдяки правовому статусу Агенції спір виникає не між державами, а між однією державою, до якої надходять інвестиції, і міжнародною організацією. Слід зазначити, що цей спосіб вирішення інвестиційних спорів істотно зменшує ризики виникнення міждержавних конфліктів.

Сеульська Конвенція регулює безліч питань пов'язаних з наданням гарантій інвесторам. Багато вчених вважають її одним з кращих правових міжнародних актів у цій галузі. На думку О. М. Бартош, «Сеульська Конвенція є документом, що містить визнання переважним числом держав світу принципу суброгації при страхуванні від політичних ризиків, що здійснюються Агенцією» [1, с. 15].

Існує низка проблем, пов'язаних з питаннями міжнародних інвестицій, які в подальшому змінять характер і механізм вирішення спорів. Виникає питання з галузі міжнародного публічного права: як вирішити суперечку між Агенцією і державою-членом цієї організації з перерахування сум, які повинні бути виплачені Агенції, в силу того, що йому переходять всі вимоги і права на основі суброгації. У такому випадку, слід відмітити, що Агенція виступає в якості зацікавленої особи в питаннях виплати йому компенсацій від держави, яка порушила зобов'язання. Спір, який виникає між Агенцією і державою, яка порушила свої зобов'язання, має міжнародно-правовий характер, оскільки сторони є суб'єктами міжнародного публічного права. Сам зміст вимог по виплаті суми носить виключно комерційний характер, тобто знаходиться в області правового регулювання міжнародного приватного права.

Стаття 11 Сеульської Конвенції перераховує наступні види ризиків, що покриваються: 1. Переклад валюти; 2. Експропріація або аналогічні заходи; 3. Порушення договору; 4. Війна і громадянські заворушення. Врегулювання спорів присвячених IX Глава і Додаток II Сеульської Конвенції [8].

Стаття 57 (b) Сеульської Конвенції закріплює, що «спори, що стосуються претензій Агенції, яке виконує функції сесіонарія інвестора, врегульовуються відповідно до яких: процедурою, викладеною в Додатку II до цієї Конвенції; або угодою, укладеною між Агенцією та інвестором, про альтернативний метод або методи врегулювання таких спорів» [8].

У той же час, процедура, викладена в Додатку II, передбачає [8]:

- проведення переговорів;
- використання погоджувальної процедури;
- звернення до Арбітражного суду.

Слід зазначити, що в іншому випадку Додаток II є свого роду орієнтиром для угоди волі Агенції і держави, яка порушила свої інвестиційні зобов'язання. З цих питань Сеульська Конвенція закріплює наступні положення: в тих випадках, коли Агенція займає положення суброгата, а саме, коли до нього переходять права на надання вимог державі на підставі суброгації, то учасники спору можуть домовитися про порядок його дозволу [12].

Існування Агенції покликане забезпечити захист іноземних інвестицій від таких заходів як експропріація, ревізіція та конфіскація. У даний час БАГІ розробило нову стратегію 2018- 2020 рр., яка складається з трьох основних пунктів: 1. Повторне зосередження на найбільш вразливих верствах населення держав-учасниць Агенції; 2. Продовження діяльності в порушених конфліктами державах, де Агенція має можливість вплинути на страхові відносини; 3. Розширення зобов'язань Агенції щодо пом'якшення наслідків зміни клімату [7].

Тож, можемо відмітити, що Сеульська Конвенція дуже докладно і точно відображає тенденцію розвитку суспільних відносин, а саме зближення взаємодіючих правових систем міжнародного публічного і приватного права. Практика показує, що дане зближення доречно і дає свої результати, що веде до вдосконалення врегулювання інвестиційних суперечок. Розмежування публічно-правових та приватно-правових відносин безпосередньо пов'язане з подоланням проблем допуску іноземних капіталовкладень до економіки країни і з визначенням юридичної природи відносин, що виникають в рамках багатосторонньої системи гарантій іноземних інвестицій, які являють собою відносини двох рівнів: міждержавні відносини і відносини міжнародної організації з іноземним інвестором .

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що неухильне дотримання міжнародної законності має бути єдиною можливим правилом поведінки для кожного суб'єкта міжнародного права.

Співпраця, яку реалізовує міжнародне співтовариство з метою створення загальних правових парадигм, в межах яких повинні будуватися інвестиційні відносини міжнародного характеру, має як позитивні, так і негативні сторони. До позитивних моментів слід віднести ту універсальність, яка дозволяє охопити більшу кількість учасників інвестиційних відносин, дає можливість державам спільно розробляти обов'язкові, єдині правові норми, спрямовані на врегулювання міжнародних інвестиційних правовідносин. У числі негативних аспектів виступає відсутність у держав загального розуміння необхідності участі в тих чи інших багатосторонніх угодах. Крім того, переважна більшість існуючих міжнародних багатосторонніх актів в області правового регулювання інвестиційних відносин носять певною мірою загальний характер. Незважаючи на це, вже сформована в середині минулого століття система правових актів, предметом якої є регулювання та забезпечення іноземних інвестицій, є вагомою правовою базою і має високу значимість у питаннях забезпечення захисту прав іноземного інвестора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бартош О. Сучасні виклики валютного регулювання. *Фінансовий простір*. 2018, 2 (30). С. 14-15.
2. Віденська конвенція про право міжнародних договорів: Міжнародний документ від 23.05.1969 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
3. Ковалев А.А. Международно-правовое регулирование иностранных инвестиций в России. Рецензия на монографию: Фархутдинова И.З. Иностранные инвестиции в России и международное право. 2003. № 2 (50). С. 294.
4. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами: Міжнародний документ від 18.03.1965 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060
5. Міжнародне приватне право. навч. посіб. / За ред. С. Г. Кузьменка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 316 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/26_1-Mignar_privat_pravo-Kuzmenko.pdf
6. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. / за заг. ред. професора В. М. Гайворонського, професора В. П. Жушмана. К.: Юрінком Інтер, 2007. 367 с.
7. Офіційний сайт Багатосторонньої агенції з гарантій інвестицій. URL: <https://www.miga.org/about-us>
8. Сеульська конвенція: Міжнародний документ від 11.10.1985 URL: <http://docs.cntd.ru/document/1900505>
9. Тумакова М. С. Міжнародне інвестиційне право як галузь сучасного міжнародного права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С. 257-262. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22691/48-Tumakova.pdf?sequence=1>
10. Фархутдинов И.З. Иностранные инвестиции в России и международное право. Уфа: Изд-во Башкир. гос. ун-та, 2001. 264 с.
11. Чубарев В. Л. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. К.: Атака, 2006. 608 с.
12. Commentary on the Convention Establishing The Multilateral Investment Guarantee Agency. The Multilateral Investment Guarantee Agency. URL: https://www.miga.org/sites/default/files/archive/Documents/commentary_convention_november_2010.pdf

REFERENCES:

1. Bartosh, O. (2018). Suchasni vyklyky valiutnoho rehuliuвання. [Modern challenges of currency regulation]. *Finansovyi prostir*, 2 (30), 14-15 [in Ukrainian].
2. Videnska konventsiiia pro pravo mizhnarodnykh dohovoriv. [Vienna Convention on the Law of Treaties]. (1969, May 23). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text [in Ukrainian].
3. Kovalev, A.A. (2003). Mezhdunarodno-pravovoe rehulyrovanye ynostrannykh ynvestytsiy v Rossyy. [International legal regulation of foreign investments in Russia]. *Ynostrannye ynvestytsyy v Rossyy y mezhdunarodnoe pravo*, 2 (50), 294 [in Russian].
4. Konventsiiia pro poriadok vyrishennia investytsiinykh sporiv mizh derzhavamy ta inozemnyy osobamy. [Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Foreign Persons]. (1965, March 18) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060 [in Ukrainian].
5. Kuzmenko, S. H. (Ed.). (2010). Mizhnarodne pryvatne pravo. navch. posib. [Private international law. textbook]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/26_1-Mignar_privat_pravo-Kuzmenko.pdf [in Ukrainian].
6. Haivoronskyi, V. M., & Zhushman, V. P. (Eds.). (2007). Mizhnarodne pryvatne pravo: Navch. posib. [Private International Law: Textbook]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
7. Ofitsiynyi sait Bahatostoronnoi ahentsii z harantii investytsii. [Official website of the Multilateral Investment Guarantee Agency]. URL: <https://www.miga.org/about-us> [in English].
8. Seulska konventsiiia. [Seoul Convention]. (1985, October 11). URL: <http://docs.cntd.ru/document/1900505> [in Ukrainian].
9. Tumakova, M. S. (2009). Mizhnarodne investytsiine pravo yak haluz suchasnoho mizhnarodnoho prava. [International investment law as a branch of modern international law.]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3, 257-262. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22691/48-Tumakova.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
10. Farkhutdynov, Y.Z. (2001). Ynostrannye ynvestytsyy v Rossyy y mezhdunarodnoe pravo. [Foreign investment in Russia and international law]. Ufa: Yzd-vo Bashkyr. hos. un-ta [in Russian].

11. Chubariev, V. L. (2006). *Mizhnarodne pryvatne pravo: Navch. posib.* [International private law: textbook]. Kyiv: Ataka [in Ukrainian].

12. Commentary on the Convention Establishing The Multilateral Investment Guarantee Agency. [Commentary on the Convention Establishing The Multilateral Investment Guarantee Agency]. (2010). The Multilateral Investment Guarantee Agency. URL: https://www.miga.org/sites/default/files/archive/Documents/commentary_convention_november_2010.pdf [in English].

Стаття надійшла до редакції: 11.10.2019

УДК 342.7

Башук Олег Романович,
ад'юнкт кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНЕ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Метою статті є визначення та розкриття теоретико-правового розуміння сутності та змісту дискримінації з урахуванням сучасної вітчизняної правової доктрини та міжнародних стандартів захисту прав людини і громадянина. У статті здійснено правовий аналіз наявних у міжнародних, вітчизняних нормативно-правових актах і юридичній літературі визначень поняття «дискримінація». Під цією юридичною категорією запропоновано розуміти спосіб деформації рівноправності суб'єктів правовідносин або рівності їхнього юридичного статусу шляхом зміни взаємозв'язків прав і обов'язків, їхньої забезпеченості, обсягу й сфер реалізації з метою встановлення об'єктивно обґрунтованих або суб'єктивно мотивованих параметрів справедливості й волі в соціумі. Обґрунтовано, що дискримінаційне суб'єктивне право вказує на міру можливої поведінки, адже воно встановлює тільки для однієї зі сторін правовідносин. Дискримінаційний юридичний обов'язок означає таку форму необхідної поведінки, що об'єктивно не здійснена з боку зобов'язаного суб'єкта; не підкріплена мірами забезпечення; вступає в протиріччя, порушує суб'єктивне право громадянина. Наголошено, що для виконання юридичних обов'язків повинні бути передбачені реальні можливості. Формально юридичні обов'язки можуть містити в собі вимоги, виконання яких є об'єктивно неможливими. Наголошено, що дискримінація відбувається як у формі бездіяльності, так і шляхом активних дій у правотворчості й правозастосуванні, методами виключень, обмежень або переваг. Визначено, що для дискримінації притаманні такі ознаки: 1) неправовий характер, що полягає у порушенні вимог нормативно-правових актів; 2) відмінне ставлення до певних осіб чи груп, яке виражається у наданні різного обсягу прав і свобод або різних можливостей їх реалізації, що спричиняє неоднаковий фактичний стан людей; 3) різне ставлення, засноване на певних ознаках. Такі ознаки можна поділити на біологічні й соціальні; 4) необґрунтований характер різного ставлення, тобто відмінність у ставленні не виправдана легітимною метою; 5) негативний характер різного ставлення, метою або наслідком якого є посягання на рівність, зміна правового статусу одних осіб щодо інших у бік погіршення.

Ключові слова: дискримінація; порушення рівності; права і свободи людини та громадянина; суб'єктивні права; юридичні обов'язки.

Baschuk O. MODERN THEORETICAL AND LEGAL UNDERSTANDING OF ESSENCE AND THE CONTENT OF DISCRIMINATION

The purpose of the article is to define and disclose the theoretical and legal understanding of the essence and content of discrimination, taking into account modern domestic legal doctrine and international standards for the protection of human and civil rights. In the article the legal analysis of present is carried out in international, home normative legal acts and legal literature of determinations of concept "discrimination". Under this legal category, it is suggested to understand the method of deformation of equality of rights of subjects of legal relationships or equality of their legal status by the change of intercommunications of rights and duties, their material well-being. Volume and spheres of realization with the aim of establishment of objectively reasonable or subjectively motivated parameters of justice and will in society. Reasonably, that a discriminatory equitable right specifies on the measure of possible behavior, in fact it sets only for one of parties of legal relationships. A discriminatory legal duty means such form of necessary behavior that objectively is not carried out from the side of the obliged subject; not supported by the measures of providing; enters into contradiction, violates the equitable right of citizen. It is marked that for implementation of legal duties the real possibilities must be envisaged. Formally legal duties can contain requirements implementation of that it is objective impossible. It is emphasized that discrimination occurs both in the form of non-activity and through active actions in law-making and law enforcement, methods of exceptions, restrictions or benefits. It is determined that the following features are inherent in discrimination: 1) non-legal nature, which consists in violation of the requirements of normative legal acts; 2) different attitude to certain persons or groups, which is expressed in the provision of different amounts of rights and freedoms or different opportunities for their implementation, which causes different facts of people; 3) different attitudes based on certain characteristics. Such traits can be divided into biological and social; 4) unreasonable nature of different attitudes, ie the difference in attitudes is not justified by a legitimate aim; 5) the negative nature of different attitudes, the purpose or consequence of which is to encroach on equality, change the legal status of some persons in relation to others in the direction of deterioration.

Key words: discrimination; violation of equality; rights and freedoms of human and citizen; equitable rights; legal duties.